

ЕКОНОМІКА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 657.6:330.142.2

ДЬЮ ДІЛІДЖЕНС – ГАРАНТ УСПІШНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ В БІЗНЕС-СФЕРІ ©

Л.В. ГУЦАЛЕНКО,
доктор економічних наук,
професор, завідувач
кафедри аудиту та
державного контролю,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті розглядається розвиток процедури Дью ділідженс в Україні як виду аудиторських послуг та обов'язкова процедура успішного вкладення інвестицій у бізнес-сфери. Розглянуто активні галузі злиття і поглинань компаній світу та підприємств в Україні, що мали місце протягом 2015 року. Акцентується увага на визначенні фінансових ризиків за допомогою проведення процедури Дью ділідженс, яка базується на використанні методів сучасного синтезу “якісної” та “кількісної” діагностики підприємств та сприяє мінімізації економічних підприємницьких ризиків, націлена на виявлення слабких сторін та усунення їх в майбутньому, а також прийняттю оперативних виважених управлінських рішень. В дослідженні висвітлюються всі складові процедури Due diligence, зокрема: правового, фінансового, бухгалтерського, податкового, маркетингового, інформаційного, управлінського, екологічного, технічного, операційного характеру. Автор вказує на ключові напрямки процедури Due diligence за його видами. Визначено, що до процедури Due diligence, необхідно підходити системно, з врахуванням факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, дієвості та ефективності внутрішнього аудиту, який забезпечуватиме управління ризиками.

Ключові слова: Дью ділідженс, аудит, інвестиції, злиття, поглинання, діагностика, управлінські ризики, системний підхід.

Рис.3. Табл. 2 . Літ. 24 .

Постановка проблеми. У світовому масштабі спостерігається процес підвищення ділової активності бізнесу шляхом об'єднання, продажу, поглинання, відкриття філіалів підприємств в різних регіонах, залучення іноземних інвестицій, а процес інкорпорування та консолідації капіталу характерний для всіх рівнів економіки [1].

З одного боку, ситуація сприятлива, оскільки з'являються додаткові джерела фінансування діяльності суб'єктів господарювання, зростає зайнятість населення, збільшуються обсяги виробництва та реалізації продукції, оновлюється основний капітал, але, з іншого боку, підвищуються юридичні та фінансові ризики, які в майбутньому можуть призвести до втрати активів покупця (інвестора), зниження

© Л.В. ГУЦАЛЕНКО, 2017

привабливості бізнесу на ринку. Надійним способом мінімізації негативних ризиків, пов'язаних з укладанням інвестиційних угод та збереженням коштів в процесі їх примноження, є детальне дослідження діяльності підприємства шляхом проведення комплексної перевірки (спеціальної експертизи) – “дью ділідженс”, яка включатиме широкий спектр питань як організаційного, юридичного, так і економічного характеру [2, с. 360].

Тому не дивно, що в розвинутих країнах Due diligence є невід’ємною частиною інвестиційного процесу, оскільки проводиться перед:

- придбанням або продажем бізнесу;
- укладенням партнерами договору про співробітництво;
- наданням великого банківського кредиту;
- проведенням злиття або поглинання компанії;
- у випадках, пов'язаних із зазначеними ризиками вкладення коштів [3, с.82].

В Україні проведення спеціальної експертизи Due diligence є мало розкритою і потребує дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок в дослідження Due diligence здійснили зарубіжні вчені, зокрема: Дж. Боуер [4] досліджував вагомість використання процедури Due diligence при злитті та поглинанні, Р. Уотермен [5] вивчав способи ефективного управління компанією, Р. Каплан та Д. Нортон [1; 6] узагальнив збалансовану систему показників та багато інших.

Вітчизняні вчені опосередковано торкалися питання дослідження Due diligence, зокрема: розвитку процедури Дью ділідженс в Україні присвячено праці В. Лиховчука [7] та Н. Сілічевої [8]; сутність та призначення Due diligence вивчають І. Назаренко та А. Орехова [2]; Б. Мельничук [9], І. Гноєва, А. Касич [10] розглядають Due diligence як різновид аудиторських послуг; І. Ткачук [11] виокремлює відмінності аудиту від Due diligence.

Глобалізація економіки супроводжується розвитком інвестиційних проектів та вкладенням капіталу у різні сфери бізнесу, успішність яких залежить від мінімізації підприємницьких ризиків.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є розкриття системного підходу до процедури Due diligence як гаранта успішності розвитку суб’єктів підприємництва та інвестиційних проектів у бізнес-сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах ринкового середовища та кризових явищ, які супроводжуються ризиками в усіх сферах діяльності, господарюючим суб’єктам потрібно працювати над своєю стратегією розвитку, стабільність якої може забезпечуватись необхідними фінансовими потоками шляхом вливання інвестиційного капіталу нових ділових партнерів.

На сьогодні злиття та поглинання компаній є дієвим інструментом забезпечення ефективної економічної діяльності компаній, засобом підвищення інвестиційної привабливості та збільшення загальної вартості активів за рахунок синергії. Основною причиною здійснення процесів злиття або поглинання є забезпечення зростання бізнесу, здобуття сильнішої стратегічної позиції на ринку [12].

Найбільш активна галузь злиття і поглинань підприємств в 2015 році – угоди у сфері охорони здоров’я, де їх кількість збільшилася на 50% і склала \$ 340 млрд через високий інтерес інвесторів до розробки нових препаратів і сучасних способів діагностики різних захворювань. Відзначилася і нафтова сфера, де кількість угод

подвоїлася і склала \$ 264 млрд, де угоди у сфері техніки склали \$ 247 млрд, зростання на 69%, в телекомунікаційному секторі угод було складено на \$ 211 млрд., спостерігається зростання на 13% [13].

За результатами аудиторської компанії Ernst&Young за 2015 рік було укладено 5 найбільших угод щодо злиття та поглинання компаній (табл. 1).

Таблиця 1

Найбільші злиття та поглинання компаній світу за 2015 рік [13]

Галузь / індустрія	Підприємства – учасники угод об'єднання / злиття	Сума угоди
фармацевтична галузь	Об'єднання <i>Pfizer Inc.</i> та <i>Allergan Plc</i>	\$160 млрд
пивна індустрія	Злиття <i>Anheuser-Busch InBev</i> та <i>SABMiller Plc</i>	\$107 млрд
нафтогазова компанія та британська газова компанія	Злиття <i>Royal Dutch Shell Plc</i> та <i>BG Group Plc</i>	\$ 81,5 млрд
телекомунікаційна галузь	Об'єднання <i>Charter Communications</i> та <i>Time Warner Cable</i>	\$ 79,6 млрд
хімічні корпорації	Злиття <i>Dow Chemical</i> та <i>DuPont</i>	\$ 68,6 млрд

В Україні в умовах посилення конкуренції та низької інвестиційної привабливості економіки для національних підприємств участь в інтеграційних процесах на ринку злиття та поглинання є фактично єдиною можливістю вийти на якісно новий рівень розвитку, досягти збільшення капіталізації, зменшення рівня ризику ведення бізнесу тощо [12]. Для порівняння: Україна в минулому році внесла в загальні показники по операціях M&A \$1 млрд. Найбільш задіяні сфери – агросектор, IT і енергосектор. Ці галузі завжди цікаві інвесторам, незважаючи на політичні та економічні труднощі.

Найбільші українські угоди по злиттю і поглинаннях підприємств різних галузей в Україні за 2015 р. згідно з інформацією журналу Forbes наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Розвиток ринку злиття та поглинання підприємств в Україні, 2015 р. [13]

Процеси злиття та поглинання	Підприємства – учасники угод	Сума угоди
Купівля 44,96 % акцій	Купівля турецькою компанією <i>Turcell</i> акцій <i>Euroasia Telecommunications</i> , власника вітчизняного телекомунікаційного оператора «Астеліт»	на суму \$100 млн
Інвестування	Інвестування американським мільярдером Джоном Соросом в українську IT-компанію <i>Ciklum</i>	ціна угоди не розголошується
Продаж 30% акцій	У сфері фармацевтики була укладена велика угода з продажу акцій <i>Борщагівського хіміко-фармацевтичного заводу фармацевтичної фабрики «Дарниця»</i>	ціна угоди – 171, 8 млн грн
Обмін активами на 87%.	Між підприємствами «Воронеж Агро Холдинг» і земельним банком <i>Agrokultura</i> в Україні	
Купівля	«Мандарин Плазу» купила іноземна компанія на Кіпрі (її назва тримається в секреті)	сума угоди становить приблизно \$ 40 млн.

2015 рік ознаменувався тим, що тенденція зростання кількості злиття і поглинань підприємств спостерігалася у всіх сферах.

В умовах швидкої зміни умов ведення бізнесу та захисту інвесторів від фінансових ризиків виникає необхідність проведення діагностики підприємств, що забезпечує активізацію, об'єднання та поглинання і т.д.

Економічна діагностика (походить від грец. “diagnostikos”, – здатність розпізнавати) є процесом аналізу та оцінки економічних показників діяльності підприємства на основі оцінки і дослідження фінансово-економічних результатів і наявної бізнес-інформації щодо встановлення перспективних можливостей подальшого розвитку підприємства, визначення його стратегічного розвитку [14, с. 117-128].

Перед реалізацією інвестиційних проектів необхідно використовувати методи діагностики, які розкриватимуть як сильні, так і слабкі сторони діяльності підприємства та визначатимуть можливості зростання фінансових результатів незалежно від внутрішніх та зовнішніх кризових явищ.

Діагностика підприємства має носити системний характер і здійснювати як оцінку поточного фінансово-господарського стану, так і визначати стратегію його розвитку на перспективу. Таку детальну діагностику в зарубіжній практиці виконують за допомогою Due diligence.

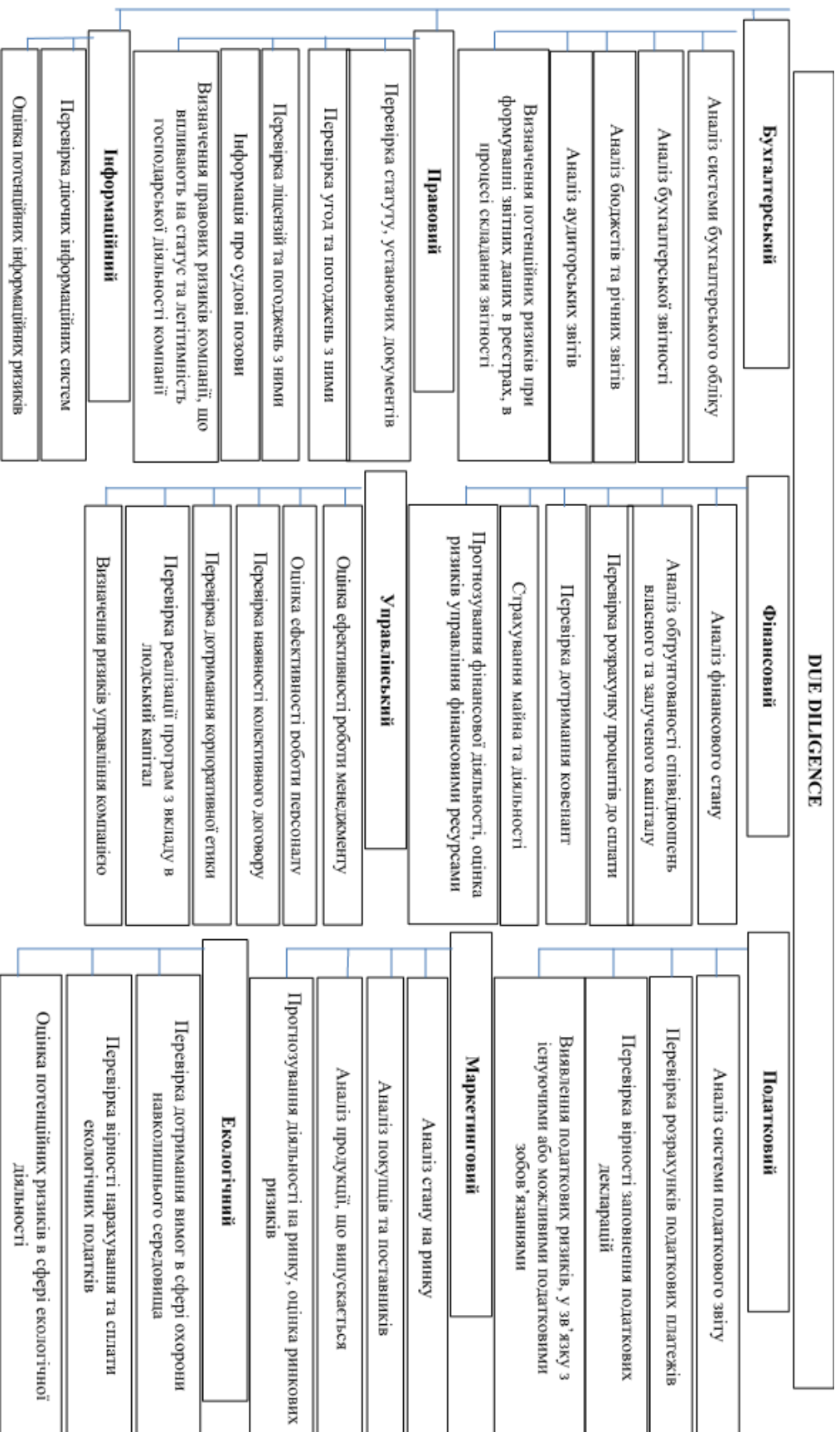
Due diligence – (у дослівному перекладі з англійської мови – забезпечення належної сумлінності) це система, або комплекс аналітичних і оперативних заходів, спрямованих на різнобічну перевірку законності і комерційної привабливості планованої операції, інвестиційного проекту, процедури і так далі з метою уникнути або максимально понизити існуючі підприємницькі ризики (правові, податкові, політичні, маркетингові і так далі) [15].

Аналізуючи визначення поняття Due diligence варто зазначити, що вони базуються на використанні методів сучасного синтезу “якісної” та “кількісної” діагностики підприємств. Саме така діагностика сприяє мінімізації економічних підприємницьких ризиків та прийняттю виважених управлінських рішень.

Важко не погодитися з професором Гуцайлюком З. В. в тому, що “ризик як економічна категорія і як елемент господарської діяльності присутній в інформаційній системі обліку” і в тому, що “проблема ризику набагато складніша і, насамперед, пов'язана з уточненням поняття предмета бухгалтерського обліку в зв'язку з розвитком світової інформаційної економіки, що призводить до зміни економічних відносин” [16].

Бізнес-ризик пов'язані з невизначеністю, і саме тому проведення Due diligence націлено на виявлення слабких сторін та усунення їх в майбутньому.

Зарубіжна економічна практика свідчить про те, що керівництво успішних і динамічно зростаючих компаній застосовує управління ризиками як у окремих функціональних сферах бізнесу, так і у рамках компанії (корпорації) в цілому. Результати опитування 460-ти європейських компаній, проведеного Федерацією європейських асоціацій з ризик-менеджменту (FERMA) показують, що 80% підприємств-респондентів мають формалізоване управління ризиками компанії, а у 39% управління ризиками стало обов'язковим елементом управління компанією [17].

Рис. 1. Ключові напрямки та процедури Due diligence
Джерело: [19]

Due diligence – один із найефективніших способів оцінки фінансового ризику, який базується на аналітичній оцінці інформації про зміни зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства шляхом перевірки всіх складових бізнесу, зокрема: правового, фінансового, бухгалтерського, податкового, маркетингового, інформаційного, управлінського, екологічного, технічного, операційного характеру.

Для проведення Due diligence в тісному контакті працюють оцінювачі, аудитори, фінансові аналітики та юристи. Кожна група фахівців готує для замовника детальний звіт про стан підприємства [18].

Перша група – це оцінювачі та фінансові аналітики, які визначають реальну вартість бізнесу або об'єкта інвестування. Проводять аналіз його фінансово-економічної діяльності з зазначенням слабких сторін.

Друга група – це аудитори, які проводять аудит фінансового та бухгалтерського обліку з підтвердженням його достовірності і оцінкою податкових ризиків існуючих на підприємстві.

Третя група – це юристи, які проводять огляд установчих документів, аналізують угоди компанії і її заборгованості, правильність застосування норм трудового права [11].

Н.А. Антонова виокремлює ряд питань, що досліджуються кожним із видів due diligence (рис.1).

Оскільки Due diligence охоплює здійснення фінансової, правової, податкової, операційної, екологічної, маркетингової та технічної експертиз, то варто застосовувати системний підхід в його проведенні.

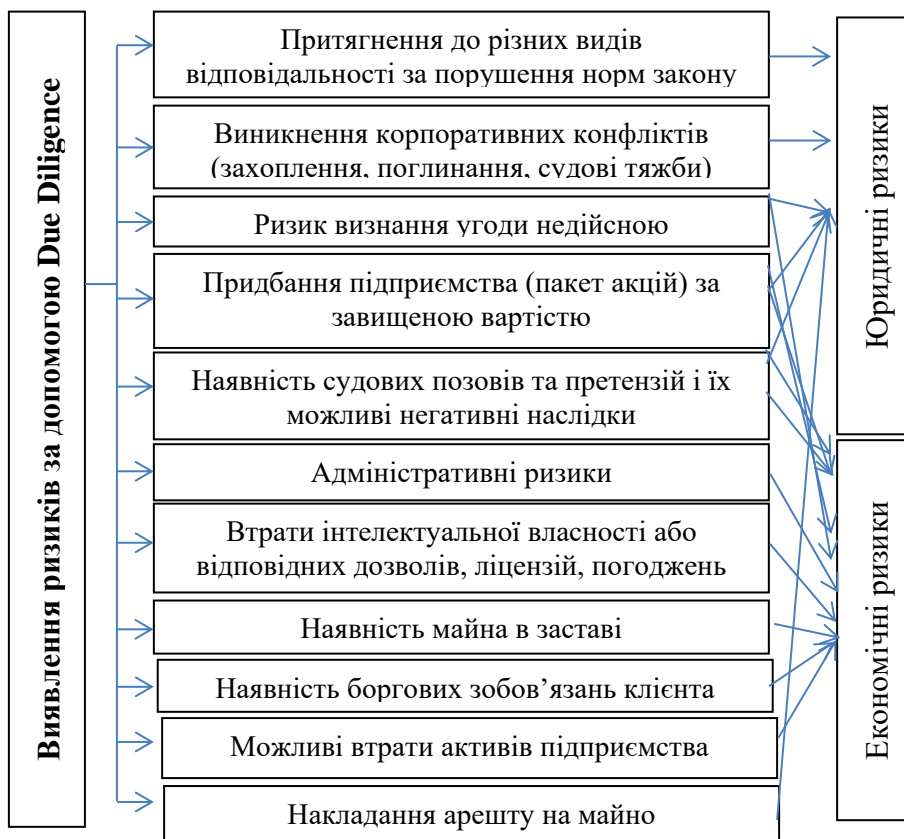

Рис. 2. Виявлення ризиків з допомогою процедури Due diligence
Джерело : узагальнено автором на основі [21]

Управління ризиками підприємства можливе за умови ефективного внутрішнього аудиту. Завдання внутрішнього аудиту щодо системи управління ризиками складається з надання обґрунтованої впевненості власникам та менеджерам у тому, що розроблена ними стратегія запобігання ризикам адаптована до особливостей функціонування підприємства та є ефективною.

Про роль внутрішнього аудиту, як виду управлінського контролю в системі управління, наголошує О.А. Подоляничук. Вона стверджує, що внутрішній аудит – це функціональний контролюючий орган суб'єкта господарювання, який підпорядкований власнику та працює з метою оцінки ефективності системи управління підприємства та системи контролю та відзначає, що “контроль в управлінні підприємством є об'єктивно необхідним, оскільки забезпечує повноцінне функціонування цілісної системи. За результатами контролю проводиться корегування раніше прийнятих рішень, планів, норм і нормативів. Дієвий контроль має стратегічне спрямування, орієнтується на кінцеві результати, здійснюється своєчасно і є достатньо простим. В загальній системі управління контроль виступає як елемент зворотного зв'язку” [22].

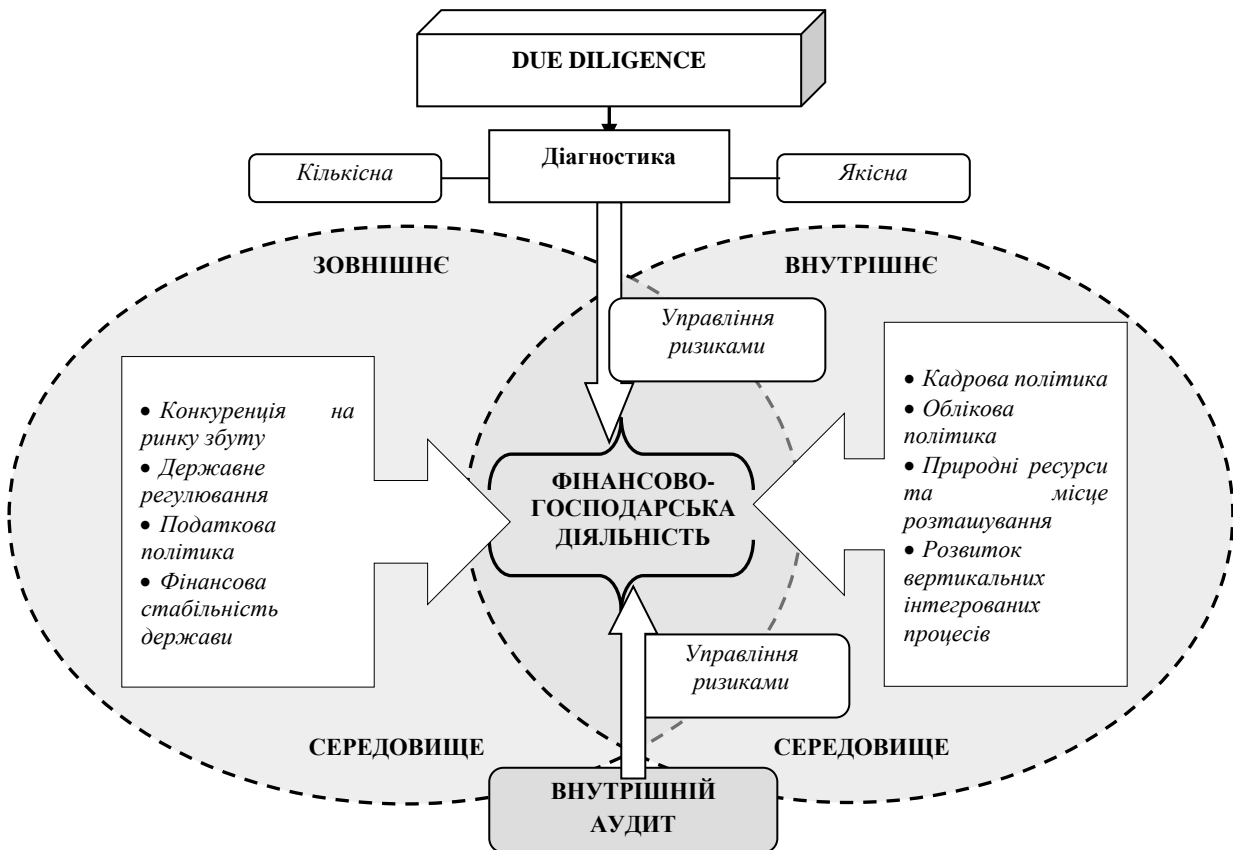

Рис. 3. Системний підхід до здійснення процедури Due diligence

Джерело : сформовано автором

Підприємство як будь-яка відкрита система не може існувати без обміну з зовнішнім та внутрішнім середовищем, у зв'язку з чим виникає потреба його адаптації. Системи є адаптивними тоді, коли при змінах будь-яких умов в їх оточенні вони можуть впливати на мікрорівні (показники діяльності підприємства) чи макрорівні (розвиток галузі тощо) [23].

Системний підхід до здійснення процедури Due diligence підприємств представлено на рисунку 3.

З метою отримання об'єктивної та достовірної інформації про діяльність підприємства, що перевіряється за допомогою процедури Due diligence, до неї необхідно підходити системно, з врахуванням факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, дієвості ефективності внутрішнього аудиту, який забезпечуватиме управління ризиками.

Досягнення стійкості вимагає передбачення та прогнозування можливих змін, на основі яких слід сформувані відповідні стратегії управління, що забезпечать прибутковість та економічну стійкість підприємств. Чим вища адаптивність, тим вища ефективність управління [24].

Висновки. Проведені дослідження дозволяють дійти висновку, що управління ризиками підприємства має включати сукупність процедур менеджменту, систематизованих та організованих у певному порядку, які здійснюються внутрішнім аудитом, виконавчими менеджерами й іншими працівниками та спрямовані на виявлення й вимірювання ймовірних ризиків, що впливають на діяльність підприємства, а також здійснення заходів з управління ними.

Необхідність удосконалення управління підприємством забезпечується вчасним реагуванням менеджерів на кризові явища та їх адаптацію за допомогою впровадження системного підходу до кількісних та якісних змін. Проведення економічної діагностики підприємства за допомогою Due diligence дозволить визначити фінансово-господарський стан підприємства, оцінити наявність операційних і фінансових ризиків та забезпечити прийняття управлінських рішень щодо зміни його стратегічної політики.

Список використаних джерел

1. Kaplan R.S. The Balanced Scorecard. Measures then drive Performance / R.S. Kaplan, D.P. Norton // Harvard Business Review. – 1992. – Vol. 70, № 1. – pp. 71-79.
2. Назаренко І.М. “Дью ділідженс”: сутність, призначення та послідовність проведення / І.М. Назаренко, А.І. Орехова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2011. – Вип. 20. – Ч. I. – С.360-366.
3. Бирка М.І. Застосування процедури “Дью ділідженс” в процесі залучення прямих іноземних інвестицій на підприємства /М.І. Бирка// БІЗНЕСІНФОРМ. – 2013. – № 1.– С. 81-85.
4. Joseph L. Bower. Not All M&As Are Alike – And That Matters // Harvard Business Review. – March 2001.
5. Уотермен Р. Фактор обновления: как сохраняют конкурентоспособность лучшие компании / Р. Уотермен; пер. с англ. В.Т. Рысина. – М.: Прогресс, 1988. – 368 с.
6. Kaplan R.S. Using the Balanced Scorecard as a Strategic Management System / R.S. Kaplan, D.P. Norton // Harvard Business Review. – 1996. – Vol. 74, № 1. – pp. 75-85.
7. Лиховчук В.М. “Due Diligence” (Дью Дилидженс) в Украине: понятие, основные проблемы и возможные перспективы развития / В.М. Лиховчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
8. Сілічева Н.Є. Сутність Due Diligence (Дью Ділідженс) і можливі перспективи розвитку в Україні / Н.Є. Сілічева // Економічний простір. – 2011. – № 45. – С. 288-296.

9. Мельничук Б. В. Розвиток аудиторського обслуговування аграрного сектору України / Б.В. Мельничук // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 2. – С. 69-72.
10. Касич А.О. Розвиток ринку аудиторських послуг в Україні / А.О. Касич, І.М. Гноєва // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С. 76-80.
11. Ткачук І.М. Чи є DUE DILIGENCE юридичним аудитом? / І.М. Ткачук // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. – 2012. – Вип. 9(3). – С. 399-405.
12. Єгорова Г.А. Злиття та поглинання в Україні: проблеми визначення дефініцій та основні мотиви укладання угод / Г. А. Єгорова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – Випуск 6. – Частина 1. – С.105-108.
13. 2015 побив рекорди за обсягом угод у сфері злиттів і поглинань. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.lawyers.ua>.
14. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М.Д. Білик // Фінанси України. – 2005. – №3. – С.117-128.
15. Аналитика и оптимизация. Due diligence // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vasilysi.info>.
16. Економічні ризики: фінансово-обліково-аналітичний аспекти: монографія / за ред. д.е.н., проф. З. В. Гуцайлюка – Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2011. – 200 с., С. 85-86.
17. Внутрішній аудит: методологія та організація: автореф. дис ... д-ра екон. наук / Т. О. Каменська . – Київ : Б.в., 2011 . – 40 с.
18. Практика проведення due diligence // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://m-logos.ru>.
19. Антонова Н.А. Дью Дилидженс : контрольный список вопросов для проведения экспертизы чистоты сделки при инвестировании / Н.А. Антонова // Вестник АГУ. – 2015. – Выпуск 2(16). – С.125-134.
20. Богатова Е. Р. Это загадочное слово “дью дилидженс” [Электронный ресурс] / Е. Р. Богатова // В курсе правового дела : Практический журнал для бухгалтера, кадровика, юриста и руководителя. – 2007. – № 21. – Режим доступа: <http://www.vkursedela.ru>.
21. Кондратенко Д. В. Due diligence як комплексна система захисту від підприємницьких ризиків та побудови стратегії / Д.В. Кондратенко, В.В. Мужилівський // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2015. – № 52. – С. 37-45.
22. Подолянчук О.А. Управлінський контроль як вид внутрішньогосподарського контролю підприємства / О.А. Подолянчук // Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2015. – №1. – С.117-126.
23. Гуцаленко Л.В. Обліково-інформаційна система забезпечення управління сільськогосподарським підприємством / Л.В. Гуцаленко, Е.О. Довгаль // Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – №8. – С.82-91.
24. Гуцаленко Л.В. Адаптивна система обліку і контролю результатів діяльності сільськогосподарських підприємств: моногр. / Гуцаленко Л.В. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 372 с.

Список джерел у транслітерації / References

1. Kaplan R.S. The Balanced Scorecard. Measures then drive Performance / R.S. Kaplan, D.P. Norton // Harvard Business Review. – 1992. – Vol. 70, № 1. – pp. 71-79.
2. Nazarenko I.M. “Diu dilidzhens”: sutnist, pryznachennia ta poslidovnist provedennia / I.M. Nazarenko, A.I. Oriekhova // Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky. – 2011. – Vyp. 20. – Ch. I. – S.360-366.

3. Byrka M.I. Zastosuvannia protsedury “Diu dilidzhens” v protsesi zaluchennia priamykh inozemnykh investytsii na pidpriemstva /M.I. Byrka// BIZNESINFORM. – 2013. – № 1.– S. 81-85.
4. Joseph L. Bower. Not All M&As Are Alike – And That Matters // Harvard Business Review. – March 2001.
5. Uotermen R. Faktor obnoveniia: kak sokhraniat konkurentosposobnost luchshye kompanii / R. Uotermen; per. s anhl. V.T. Rysyna. – M.: Prohress, 1988. – 368 s.
6. Kaplan R.S. Using the Balanced Scorecard as a Strategic Management System / R.S. Kaplan, D.P. Norton // Harvard Business Review. – 1996. – Vol. 74, № 1. – pp. 75-85.
7. Lykhovchuk V.M. “Due Diligence” (Diu Dylydzhens) v Ukraini: poniatie, osnovnye problemy y vozmozhnye perspektivy razvytia / V.M. Lykhovchuk [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.rusnauka.com>.
8. Silicheva N.Ie. Sutnist Due Diligence (Diu Dilidzhens) i mozhyvi perspektyvy rozvytku v Ukraini / N.Ie. Silicheva // Ekonomichnyi prostir. – 2011. – № 45. – S. 288-296.
9. Melnychuk B. V. Rozvytok audytorskoho obsluhovuvannia aharnoho sektoru Ukrainy / B.V. Melnychuk // Oblik i finansy APK. – 2011. – № 2. – S. 69-72.
10. Kasyh A.O. Rozvytok rynku audytorskykh posluh v Ukraini / A.O. Kasyh, I.M. Hnoieva // Oblik i finansy APK. – 2011. – № 1. – S. 76-80.
11. Tkachuk I.M. Chy ye DUE DILIGENCE yurydychnym audytom? / I.M. Tkachuk // Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy. – 2012. – Vyp. 9(3). – S. 399-405.
12. Yehorova H.A. Zlyttia ta pohlynannia v Ukraini: problemy vyznachennia definitsii ta osnovni motyvy ukladannia uhod / H. A. Yehorova // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. – 2016. – Vypusk 6. – Chastyna 1. – C.105-108.
13. 2015 pobyv rekordy za obsiahom uhod u sferi zlyttiv i pohlynan. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://ua.lawyers.ua>.
14. Bilyk M. D. Sutnist i otsinka finansovoho stanu pidpriemstv / M.D. Bilyk // Finansy Ukrainy. –2005. – №3. – S.117-128.
15. Analytyka y optymizatsiia. Due diligence // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.vasylisi.info>.
16. Ekonomichni ryzyky: finansovo-oblikovo-analitychni aspekty: monohrafiia / za red. d.e.n., prof. Z. V. Hutsailiuka – Ternopil: TNTU im. I. Puliuia, 2011. – 200 s., S. 85-86.
17. Vnutrishnii audyt: metodolohiia ta orhanizatsiia: avtoref. dys ... d-ra ekon. nauk / T.O. Kamenska . – Kyiv : B.v., 2011 . – 40 s.
18. Praktyka provedeniia due diligence // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://m-logos.ru>.
19. Antonova N.A. Diu Dylydzhens : kontrolnyi spysok voprosov dlia provedeniia ekspertizy chystoty sdelky pry ynvestyrovanny / N.A. Antonova // Vestnyk AHU. – 2015. – Vypusk 2(16). – S.125-134.
20. Bohatova E. R. Eto zahadochnoe slovo “diu dylydzhens” [Elektronnyi resurs] / E. R. Bohatova // V kurse pravovoho dela : Praktycheskyi zhurnal dlia bukhhaltera, kadrovika, yurista y rukovodytelia. – 2007. – № 21. – Rezhym dostupa: <http://www.vkursedela.ru>.
21. Kondratenko D. V. Due diligence yak kompleksna systema zakhystu vid pidpriemnytskykh ryzykiv ta pobudovy stratehii / D.V. Kondratenko, V.V. Muzhylyivskyyi // Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. – 2015. – № 52. – S. 37-45.
22. Podolianchuk O.A. Upravlinskyi kontrol yak vyd vnutrishnohospodarskoho kontroliu pidpriemstva / O.A. Podolianchuk // Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky. – 2015. –№1. – S.117-126.

23. Hutsalenko L.V. Oblikovo-informatsiina systema zabezpechennia upravlinnia silskohospodarskym pidpriemstvom / L.V. Hutsalenko, E.O. Dovhal // Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky. – 2016. – №8. – S.82-91.

24. Hutsalenko L.V. Adaptivna systema obliku i kontroliu rezultativ diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv: monohr. / Hutsalenko L.V. – K.: NNTs IAE, 2010. – 372 s.

ANNOTATION

DUE DILIGENCE AS A GUARANTEE OF THE SUCCESS OF INVESTMENT PROJECTS IN THE BUSINESS AREA

GUTSALENKO Lubov,
*Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of
 Audit and State Control Department,
 Vinnytsia National Agrarian University
 (Vinnytsia)*

The article deals with development of Due diligence procedures in Ukraine as a form of audit services and compulsory procedure for successful investment in business sector. Active areas of mergers and acquisitions of business in the world and Ukraine that took place during 2015 are considered. Attention is focused on identifying financial risks by means of the procedure Due diligence, which are based on the methods of modern synthesis of "qualitative" and "quantitative" diagnostics of business, which helps to minimize economic business risks aimed at identifying weaknesses and eliminate them in the future, and informed operational decision-making. The research covers all the components of the procedure Due diligence, including: legal, financial, accounting, tax, marketing, information, management, environmental, technical and operational features. The author points to the key directions and Due diligence procedures upon its kinds. It is determined that the procedure Due diligence should be approached systematically, taking into account factors of internal and external environment, of effectiveness and efficiency of internal audit, which will provide better risk management.

Key words: Due diligence, audit, investments, mergers, acquisitions, diagnosis, management risk, systematic approach.

Fig. 3. Tabl. 2. Lit. 24.

АННОТАЦИЯ

ДЬЮ ДИЛИДЖЕНС - ГАРАНТ УСПЕШНОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПРОЕКТА В БИЗНЕС-СФЕРЕ

ГУЦАЛЕНКО Любовь Васильевна,
*доктор экономических наук, профессор, заведующий
 кафедрой аудита та государственного контроля,
 Винницкий национальный аграрный университет
 (г. Винница)*

В статье рассматривается развитие процедуры Дью дилидженс в Украине как вид аудиторских услуг и обязательная процедура успешного вложения инвестиций в бизнес-сфере. Рассмотрены активные области слияний и поглощений компаний мира и предприятий в Украине, имевших место на протяжении 2015 года. Акцентируется внимание на определении финансовых рисков посредством

проведения процедуры Дью дилидженс, которая базируются на использовании методов современного синтеза качественной и количественной диагностики предприятий, которая способствует минимизации экономических предпринимательских рисков, нацелена на выявление слабых сторон и устранение их в будущем, а также принятию оперативных взвешенных управленческих решений. В исследовании освещаются все составляющие процедуры Due diligence, в частности: правового, финансового, бухгалтерского, налогового, маркетингового, информационного, управленческого, экологического, технического, операционного характера. Автор указывает на ключевые направления и процедуры Due diligence по его видам. Определено, что к процедуре Due diligence, необходимо подходить системно, с учётом факторов внутренней и внешней среды, действенности и эффективности внутреннего аудита, который будет обеспечивать управление рисками.

Ключевые слова: Дью дилидженс, аудит, инвестиции, слияния, поглощения, диагностика, управленческие риски, системный подход.

Рис. 3. Табл. 2. Лит. 24.

Інформація про автора

ГУЦАЛЕНКО Любов Василівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аудиту та державного контролю, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна,3, e-mail: lyboffv@gmail.com).

GUTSALENKO Lubov - Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of Audit and State Control Department, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, Sonyachna Str., 3, e-mail: lyboffv@gmail.com).

ГУЦАЛЕНКО Любовь Васильевна – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой аудита и государственного контроля, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: lyboffv@gmail.com).

